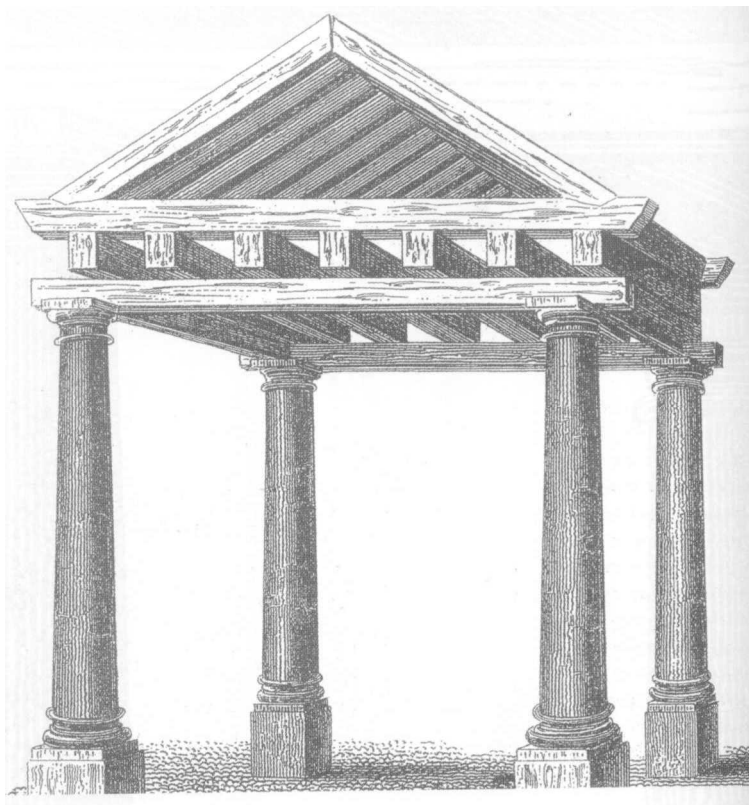

Architektura Grecji antycznej – przykłady, elementy, pojęcia

Źródło: *Architektura. Style i detale*, pod red. Emily Cole, Warszawa 2007 r.

Konstrukcja dachu.

W architekturze greckiej na drewnianych architrawach opierały się podłużne belki podtrzymujące zastrzały i ukośne krokwie. Jeśli konstrukcja nie wspierała się na wewnętrznych kolumnach, budowla miała ograniczoną rozpiętość. Z czasem elementy tego typu drewnianej konstrukcji zostały powtórzone w kamieniu.

System Słupowo-belkowy.

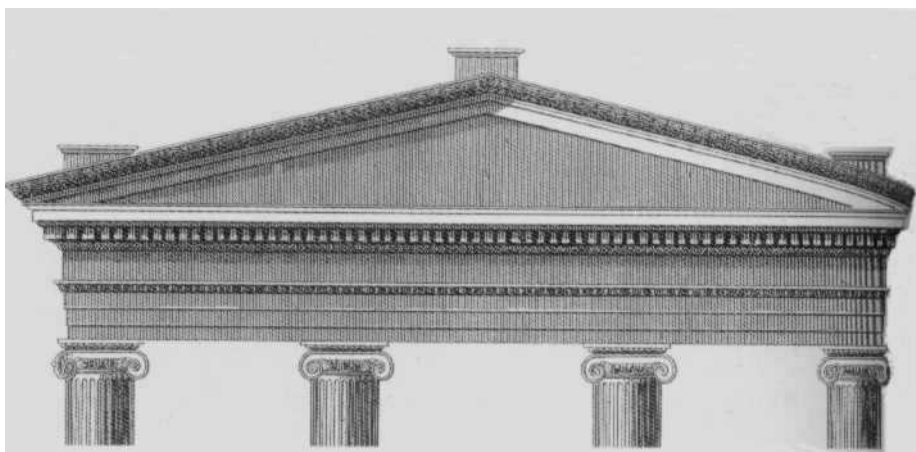
Fundamentalną zasadą greckiej architektury był system kolumny i architrawy, zwany też słupowo-belkowym. Polegał on na tym, że na pionowych słupach (kolumnach) opierały się poziome architrawy. Grecy nie stosowali łuków wspartych na kolumnach.

Architrav

Pozioma belka spoczywająca na kolumnach lub filarach.

Naczółek

Naczółek to szczyt dachu, w kształcie niskiego rozwartokątnego trójkąta, najczęściej sytuowany nad portykiem. Trójkątna powierzchnia tej ściany, zamknięta poziomym gzymsem

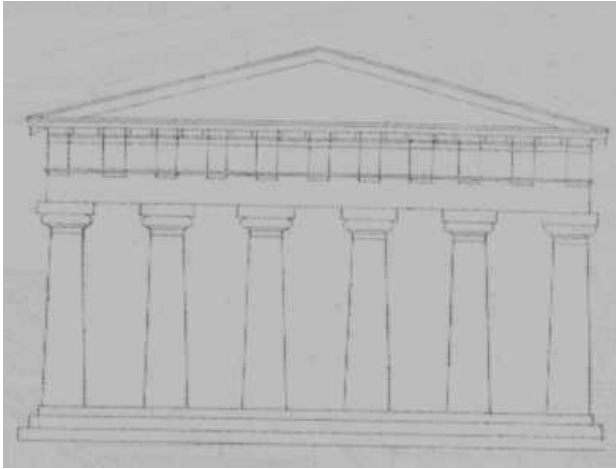

belkowania u dołu oraz ukośnymi krawędziami dachu u góry nosi nazwę tympanonu.

Tympanon

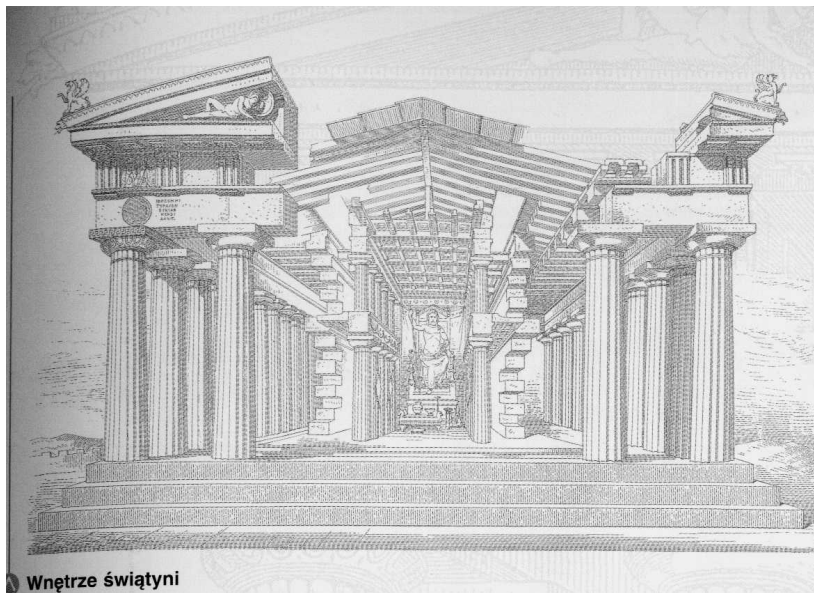
Trójkątne pole wewnątrz naczółka,

Portyk

Portyk tworzył fasadę świątyni, był zadaszony i zwykle otwarty z boków. Określenie portyku zależało od liczby jego kolumn: *tetrastyl* – cztery kolumny, *heksastyl* – sześć kolumn, *dekastyl* – dziesięć kolumn.

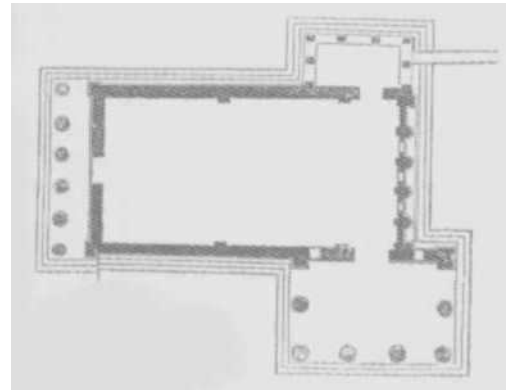
Wnętrze świątyni

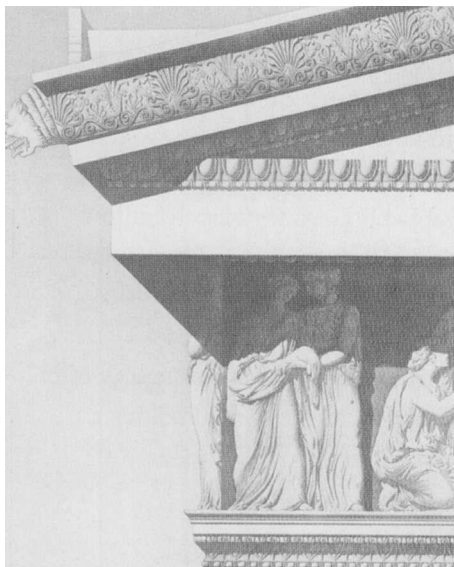
Wewnątrz świątynia była znacznie skromniejsza niż z zewnątrz, co odzwierciedlało jej funkcję, którą nie było gromadzenie wiernych. Wydaje się, że tylko kapłani i uprzywilejowane osoby miały dostęp do wnętrza, zwykli ludzie zbierali się wokół świątyni.

Erechtejon (421-406 p.n.e.)

Erechtejon jest sanktuarium poświęconym różnym bogom, między innymi Atenie Polias i Erechteuszowi. Budowa ta została wzniesiona na dwóch poziomach – być może ze względu na wcześniejszą konstrukcję znajdującą się w tym miejscu – i ma trzy portyki. Nie przypomina klasycznego, prostokątnego planu świątyni.

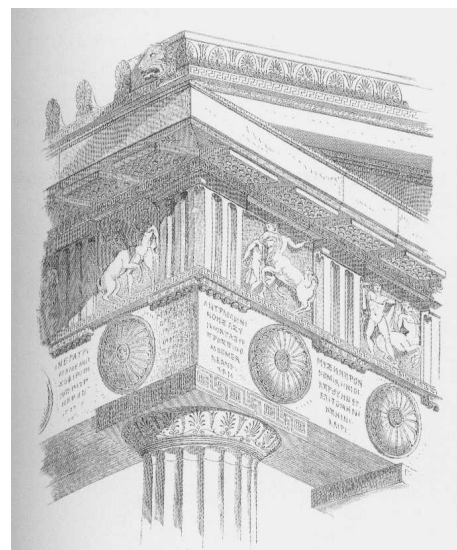
Dekoracja Erechtejonu

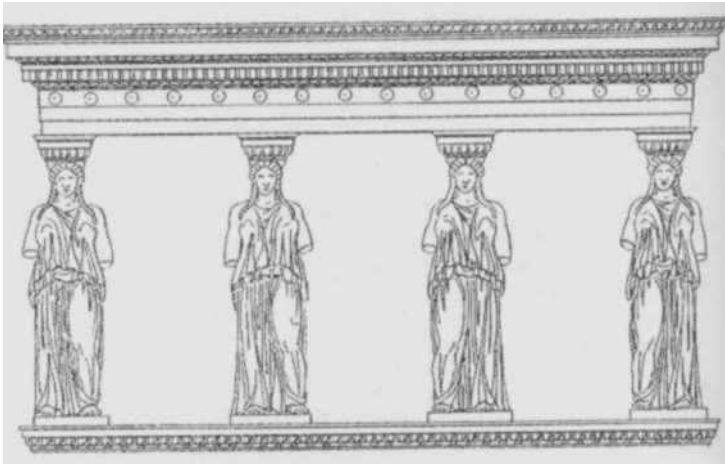
Erechtejon jest przykładem najbardziej ozdobnej formy porządku jońskiego. W przedstawionym detalu belkowania tej budowli można znaleźć klasyczne jońskie motywy – jajownik, perełkowanie i antemion. Fryz był wykonany z czarnego wapienia, do którego klamrami przymocowano figury z białego marmuru.

Polichromia

Wszystkie budowle na Akropolu wzniesiono z białego marmuru, który następnie zdobiono polichromią (barwną dekoracją malarską). W Partenonie takie elementy jak, kapitele, metopy i tympanony naczółków były pomalowane jaskrawymi kolorami.

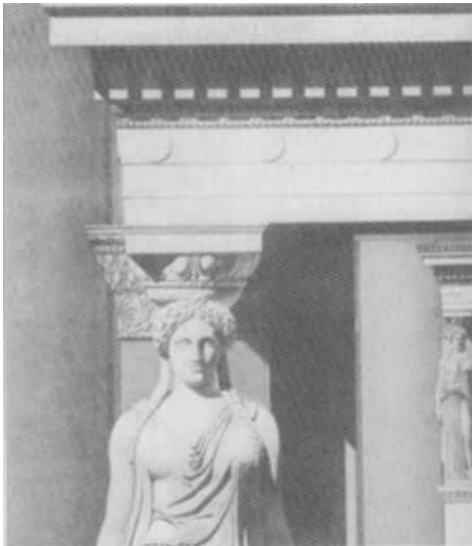

Kariatydy, Erechtejon

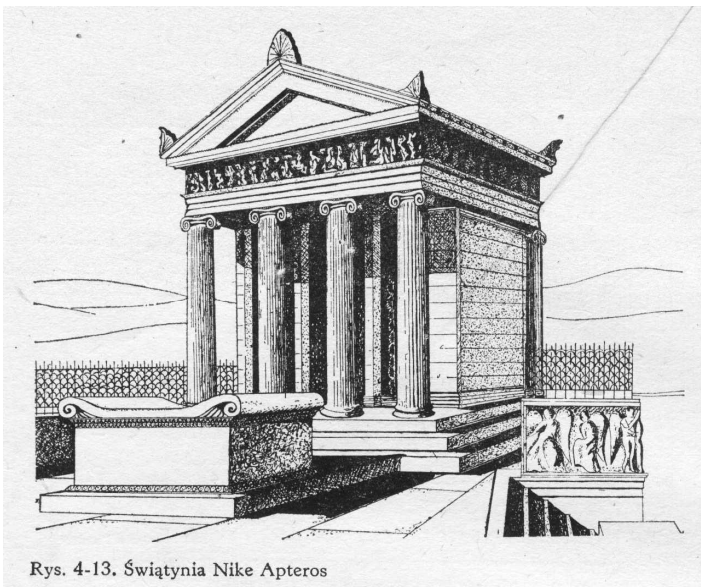
Najstłynniejszymi przykładami kariatyd są figury zdobiące południowy portyk Erechtejonu. Ta piękna konstrukcja jest właściwie nie tyle portykiem, ile trybuną, gdyż nie ma do niej dostępu z zewnątrz.

Kariatyda

Kariatyda to rzeźbiona postać kobiety, wspierająca belkowanie zamiast kolumny. Słowo pochodzi od kobiet z Kariów, które zostały wzięte do niewoli za to, że ich miasto opowiedziało się po stronie Persów.

Świątynia Ateny Nike (421 p.n.e.)

Rys. 4-13. Świątynia Nike Apteros

Świątynia Ateny Nike, mała świątynia jońska, wzniesiona na naturalnym występie skalnym na Akropolu. Ma dwa portyki czterokolumnowe (od wschodu i od zachodu), stanowi przykład architektury jońskiej w pełnym rozkwicie. Szczególnie charakterystyczny jest dla niej ciągły fryz przedstawiający sceny bitewne oraz Atenę i inne bóstwa.